DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

GANGRÆNA CONTAGIOSA NOSOCOMIALI.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE GANGRÆNA CONTAGIOSA NOSOCOMIALI;

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu, et
Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

CAROLUS D. JOHNSTON;
HIBERNUS;
SOCIET. MED. REG. EDIN. SOD.

VIII. Calendarum Julii, horâ locoque solitis.

"*Vulnus levissimum scalpello acuto, aut telo quovis factum, maximas interdum turbas, et gravissima mala, vel et mortem ipsam, excitabit.*"

HEBERDEN, Commentar.

EDINBURGI:
EXCUDEBANT ADAMUS NEILL ET SOCII.

1805.

ANDREÆ DUNCAN, M. D.

IN ACADEMIA EDINENSI

MEDICINÆ THEORETICÆ PROFESSORI,

&c. &c. &c.

HANC DISSERTATIONEM,

SUMMÆ OBSERVANTIÆ

MONIMENTUM,

SACRAM

VULT

CAROLUS D. JOHNSTON.

NECNON,

THOMÆ BURNSIDE, M. D.

APUD *SLEGUM*

IN HIBERNIA DEGENTI,

OB

INGENII SUAVITATEM,

ALIASQUE OMNES

HONESTI ANIMI DOTES,

CONSPICUO;

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS,

OFFERT

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

GANGRÆNA CONTAGIOSA NOSOCOMIALI.

DOLENDUM est nosocomia, quibus optimè malis humani generis consulitur, ex quâcunque causâ, ad morbos propagandos unquam contulisse. Hoc autem nonnunquam reverà fieri, quæ in hujusmodi receptaculis eveniunt, satis superque docent. His autem morborum causis, siquando adsint, feliciter plerumque occurrere possumus. Morbos contagiosos in hujusmodi locis haud rarò primùm sese osten-

dere satis constat: exempla igitur proferre, omninò supervacuum duxi.

Inter hos morbos mala quæ ex *Gangræna contagiosa nosocomiali* oriuntur, summam attentionem postulant; ægrum enim miserrimè exercent, et maximam molestiam medico sæpè facessunt, qui artem suam tam parùm valere sæpè dolere cogitur, dum beneficia publica in necem converti videt. Exempla hujus morbi, chirurgis Gallicis literis tradita, strages ejus gravissimas probè demonstrârunt; qui, ex frequentia hujus mali, casus ex specie leves manu tractare recusârunt, quippe, si vulnus levissimum fortuitò accepissent, hoc mortiferum fieri credebant. Si igitur nosocomia quæ militibus accipiendis dicantur, his nimis conferta fuêre, et hæc gangræna exinde originem duxerit, summum periculum instare, perspicuum erit; et miles vel nauta, qui vitam pro patria aperto periculo objecerat, in hujusmodi valetudinarium receptus, cum peste, ferro magis timenda, conflictare cogitur.

Rem

Rem ita sese nonnunquam habere, historia belli recentis satis testatur *.

In hisce exemplis similibusque, remedia non deesse quibus morbo mederi, vel saltem eum mitiorem reddere possumus, ostendere consilium est. Hic maturè facto opus est, et beneficia quæ ex remediis peritè et promptè in auxilium allatis proveniunt, maximè conspicua sunt: multùm certè pendebit ex natura loci, cœli regione, et aliis rebus, quas pro arbitrio regere penes nos non est.

Quo natura hujus argumenti pleniùs elucescat, morbi historiam, ex scriptis aliorum partim depromptam, propriâ experientiâ partim nitentem, tradere liceat.

HIS-

---

* Vid. Blane, p. 204. et Dewar "on Diarrhœa and Dysentery," p. 12, 13.

HISTORIA MORBI.

Pauci auctores de hac ulceris specie scripserunt, etsi quædam in auctoribus chirurgicis subindè occurrunt, quæ hunc morbum minimè rarum fuisse fidem faciunt, ut ex scriptis Dessault, Le Dran, et aliorum, præsertim Gallicorum, patet. Variis temporibus, et in diversis regionibus, ei varia nomina indita fuêre; utut, *Ulcus malignum* *; *Ulcus putridum* †; *L'Ulcere humide des Hôpitaux* ‡; *Hospital Gangrene* ||; *Hospital Sore* **; *Ulcus veneno*

---

* Medicina Nautica, by Thomas Trotter, M. D. vol. ii. iii.

† Gillespie, "London Medical Journal," vol. vi.

‡ Oeuvres Posthumes de Poteau. Vide etiam "Essai sur la Gangrene humide des Hôpitaux, par "les C. C. Moreau et Burdin," Paris, 1796, 8vo.

|| Bell's (John), "Principles of Surgery," vol. i.

** Bell's (John), "Answer to Dr Gregory's "Memorial."

veneno peculiari vitiatum *; et nuper Doctor LESLIE eam *Gangrænam contagiosam* appellavit †. "The name and definition of a dis-
" ease (ut TROTTER rectè monet) are of more
" importance than is usually thought: they
" are like a central point to which all con-
" verging rays tend: they direct future in-
" quirers how to compare facts, and become
" the base on which accumulating knowledge
" is to be heaped." Nomen hujus mali, quod vulgo in usu est, *gangræna* nimirùm *nosocomialis*, medicos exercitatos ad mutationes quas aër in iis locis subit, assiduè observandas satis monet, quo utprimùm aliquid hujusmodi evenerit, ad vim ejus nocivam delendam sedulò incumberent. Chirurgi Gallici, POTEAU nempè et DUSSASSOIS, primùm de

* "A short Account of a Morbid Poison acting " on sores, and of the method of destroying it, by " JOHN ROLLO, M. D." in the Appendix to his Work on Diabetes, 2d edit.

† Diss. Med. Inaug. auct. G. LESLIE, Edin. 1804.

de hoc morbo aliquid literis tradiderunt*; hi enim effectus ejus gravissimos in Nosocomio *Hôtel Dieu* dicto observârunt: et hos subsecuti sunt medici in hac regione quibus morbum in nosocomiis nautis et militibus dicatis videndi facultas erat, inter quos BLANE† et HENDERSON‡ annumerari merentur.

Hic morbus in nosocomiis, et in navibus ubi plures homines unà congregantur, sese ostendere solet; et nonnunquam, sed rariùs, medicis, artem apud plebeculam exercentibus, occurrit. Nullum anni tempus, præ cæteris, homines huic morbo magis opportunos reddere videtur: de hoc tamen variæ sententiæ sunt; nonnulli enim, cœlum frigidum progressui ejus obstare contendunt; dum alii contrariam opinionem

---

* DUSSASSOIS, "Dissertation et Observation sur "la Gangrene des Hôpitaux." Genev. 1787.

† "Observations on the Diseases incident to Sea-"men." By GILBERT BLANE, M. D. &c. London, 1785.

‡ Vid. "Med. et Phys. Journal," vol. i.

opinionem tenent. Imperium autem quod status aëris in omnibus ferè morbis exerceat, benè notum est.

Omnia vulnera, etsi non æquè, huic malo objiciuntur. Rollo ulcera ex contagio specifico, ut ex lue venerea ortà, hujus veneni impetum haud experiri affirmat; nec ea quæ ex scrophula gignuntur ei patere. Ex analogia autem, hæc ulcera intra certos limites solummodò huic veneno resistere suspicarem: virus quoque ex ulceribus hâc gangrænâ correptis, iis quæ ex carcinomate oriuntur admotum acerbitatem suam exerit*, quod opinioni Doctore Rollo amplexæ adversatur: et ipse duo ægrotantium exempla conspexi, qui bubone venereo ad suppurationem usque provecto laborabant, et qui ex ægro in eundem locum recepto huic viro objectus est, quo fit, ut solitam hujus gangrænæ speciem induebat, et, usque ad arteriam epigastricam porrecto, mortem intulit. Plerumque, quò amplior

* Audi Prælect. Chir. Clin. Dom. Russel.

amplior est vulneris superficies, eò magis huic morbo obnoxium est. Hæc ratio videtur, quare partes ustæ ad hoc vitium suscipiendum maximè proclives habentur; idem de iis dici potest, quibus cuticula vesicantibus abrasa est. Ulcera quæ partes corporis inferiores obsident, huic præprimis esse opportuna, a nonnullis dicuntur; et chirurgi Gallici, Moreau nempè et Burdin, vulnera quæ in calvaria terebranda fiunt, huic malo præ cæteris esse obnoxia observârunt. Cùm autem gangræna nosocomialis certum sævitiæ gradum attigerit, ulcus levissimum ei objectum naturam hujus gangrænæ malignam statim ostendit, et ea, quæ Lind apud Bataviam observavit, referre videntur.

Cùm gangræna nosocomialis ulcus quodvis adoritur, minorem humoris copiam effundit; pyrexiæ signa hoc plerumque prægrediuntur. Rollo autem affirmat se vidisse exempla, ubi signa hujus morbi solita per plures dies adfuerunt, nullâ febre comitante; et ipse idem observavi. Ulceris margines inflammantur,

et

et colorem rubeum exhibent, inflammatione, circa duos digitos transversos, ex ulcere prorepente *, oræ cujus potiùs duræ quàm tumidæ, semper dentatæ et irregulares, apparent †, granulationes rubicundæ vel purpureæ evadunt, et sæpè maculis subalbidis vel cinereis, iis quibus aphthæ stipantur similibus, obducuntur. Dolor, undequaque ex ulcere lancinans, gravissimè sævit, et delirium nonnunquam inducit; partes vicinæ sæpè erysipelate corripiuntur, dum vesiculæ saniem nigram effundunt; et partes subjectæ molles et flaccidæ, brevi in gangrænam et sphacelum abeunt. Cùm partes sphacelo affectæ decidunt, superficies ulceris satis nitida apparet, speciemque benignam induit. Sed si ulcus propè sanatum fuerit, antequam hâc specie gangrænæ afficiebatur, vesicula fusca, humore subnigro repleta, circa marginem ejus primùm comparet, ex qua morbus

* Poteau.

† Idem.

undique sese diffundit, et sanies viscida, cruenta, pessimi odoris, et vicina exedens, effluit; dùm ulceris superficies quasi striis sanguinis tincta apparet; accedunt brevi gangræna et sphacelus, qui musculos tendinesque consumunt; et etiam ossa ipsa carie exeduntur.

Febris plerumque horrore, nauseâ, et vomitu ingruit. Dolor capitis admodum gravis est, et æger nonnunquam delirat. Pulsus debilis, frequens, et irregularis est; nonnunquam citatus et plenus evadit. Lingua arida est, dum sitis vix expleri potest. Summa anxietas adest, quæ unà cum dolore vehementi, ne æger molestiæ levamen ex somno peteret, obstat, qui ne quidem medicamentis conciliari potest. Cùm ulcus nitidum apparet, et signa febris mitescunt, sæpè ad sanitatem perducitur: in plerisque autem exemplis, signa recrudescunt, et morbus eundem cursum relegit; dum vires maximè prosternuntur, et corpus macie conficitur. Nonnunquam granulationes, iis quæ in ulceribus ad sanitatem vergentibus eveniunt

haud

haud absimiles, et fraga referentes, per totam superficiem ulceris sese ostendunt, et morbum esse abiturum fidem faciunt. Hæ autem rarò humorem ullum effundunt; sæpè enim noctis spatio absorbentur, et tendines et ossa denudata relinquunt; quibus hectica supervenit, et ægrum e medio tollit.

Scriptores Gallici morbi varietatem describunt, in qua signa quibus ab initio comitatur, ea referunt, quæ ex morsu *viperæ*, vel insectæ pestiferæ, oriri solent. Hæc latè serpunt; vesiculis subfuscis circumdantur; et solitum morbi decursum ferè sequuntur. Species haud absimiles quæ in India Occidentali sæpè conspiciuntur, a Doctore Trotter, in libro cui nomen *Medicina Nautica* inscribitur, memorantur. Cùm extremæ corporis partes hac gangrænâ corripiuntur, materia acris ex ea absorpta bubones in inguine vel axilla gignit: hi sæpè in suppurationem abeunt, et nisi morbus in melius verti incipit, ægrè sanantur.

Facies quoque, quam hic morbus exhibet, ex sede ejus, ex consuetudine ægri, et aliis ei

propriis,

propriis, multùm pendebit. Utcunque autem hoc erit, si ad inflammationem celeriter serpentem, ad febrem et gangrænam, respiciamus, natura morbi satis manifesta erit. Exempla Gangrænæ Nosocomialis mitiora sæpè in conspectum veniunt, in quibus ulcus per unam alteramve diem veneni vim experiri videtur, et pars affecta plùs minùsve dolet; febris autem levis est, vel nulla, et res brevi meliùs sese habent: hoc tamen non semper ita evenit, et præsertim si æger causæ unde profluxerit malum adhuc objectus maneat, redire solet, peritiâ medici nequaquam obstante, qui forsan naturam ejus parùm perspexerit.

Tempus quod præterire solet, antequam æger in hunc morbum incidit, postquam contagio ejus objectus fuerit, minimè pro certo constat. In Nosocomio Regio Edinensi, hoc, intra tres dies, in uno exemplo, obtinuisse verisimile fuit*.

CAUSÆ.

---

* Diss. Med. Inaug. auct. G. Leslie, Edin. 1804.

CAUSÆ.

Causæ ad eas quæ proclivitatem dant, et quæ morbum proclivibus concitant, relegari possunt. Illa vulnera vel injuriæ quibus quotidie objiciuntur homines, dum munia solita vitæ obeunt, vel dum sævit bellum, corpus causæ hujus mali excitanti obnoxium reddunt: quò ampliora quoque sunt vulnera, eò, ut jam dictum est, magìs ei patent. Qualis sit corporis habitus qui vulnera aptiora reddit ut hoc morbo afficiantur, inter medicos minimè convenit. Chirurgi Gallici, eos quibus vires morbis prægressis franguntur huic gangrænæ maximè esse opportunos contendunt: Gillespie * et alii, eos qui hydrargyro sæpiùs usi sunt, et qui dìu in regionibus calidis commorati fuêre, proclivitatem exinde accipere opinantur. Dum ex observatis chirurgorum

* Vid. Gillespie, "London Medical Journal," vol. vi.

rurgorum navalium, in *Medicina Nautica* traditis, homines, optimâ valetudine fruentes, et sæpè temperantiâ insignes, æquè ac alios in hunc morbum incidere apparet.

Hæ sententiæ certè admodum diversæ sunt. Non dubium est quin venenum vulneribus rectè admotum, ut sæpè in nosocomiis evenit, morbum ferè in omnibus exemplis concitet; et si ægri validi fuêre, inflammatio quàm in debilibus graviùs urgeat. Ulcera, quorum origo ex morbo specifico repetenda est, non omninò obstare quò minùs hac gangrænâ inficirentur, suprà observatum est.

Contagium sui generis, partibus sauciatis, vel quæ cuticulâ orbantur, admotum, causam esse hujus mali excitantem, omnes ferè medici consentiunt. Hoc contagium in certis locis, et sub certis conditionibus, generari potest. Cullenus jurè observavit, effluvia ex corpore humano provenientia, circa superficiem ejus diu detenta, in venenum sanitati infestum converti: et Pringelius, contagium febris ex membro gangrænâ corrupto

se

se deduxisse affirmat. Si igitur atmosphæra his causis inficitur, hoc maximè in nosocomiis et in navibus obtinere debet; ibi enim, ubi plures homines unà congregantur, effluvia quæ ex multis ulceribus mali moris, et ægris aliis morbis decumbentibus, proveniunt, ad statum aëris vi nocivâ præditum gignendum, plurimùm conferre, satis patebit; et nescio an omninò ineptum sit ponere id, quod ex materia animali putredinem subeunte, ulceribus admotum est, ea in naturam ei similem unde originem traxerit quodammodo converti. Quoniam natura contagii admodum fugax est, et minimè comparare potest, ita ut sui rationem redderet, nil certi de modo quo gignitur statuere possumus: cùm autem in locis jam descriptis sæpissimè sese ostendit, id ibi primùm generari, colligere fas est.

Dominus JOHANNES BELL, et quidam alii, causam gangrænæ nosocomialis ex effluviis quæ ex iis typho laborantibus oriuntur repetunt *: etsi autem hæc aliquantulum valeant, pro

* BELL'S (JOHN), "Answer to Dr GREGORY'S "Memorial."

pro causa hujus mali nequaquam habenda sunt: in typhi enim exemplis, etsi cuticulæ haud exigua portio vesicatoriis sæpè removetur, et gangræna sæpè supervenit, indicia morbi de quo agitur nullatenùs sese produnt.

Cùm signa hujus gangrænæ in ulcere quovis apparent, vulnera aliorum quæ ei vicina sunt brevi in mali consortium rapiuntur, si non statim ei occurritur: an hoc ex viro aliis ulceribus rectè admoto, vel aëre intermedio proveniat, statuere difficile est. Modo autem posteriori raro communicari videtur; et Dom. JOHANNES BELL nos certiores fecit, hanc gangrænam tantùm in nosocomio apud *Yarmouth* sæviisse, ut nullæ incisiones chirurgicæ in una parte ædis institui potuissent, dum in iis ex adverso decumbentibus, (pariete tenui solâ interpositâ), multæ felici cum eventu peractæ fuêre.

Venenum ulceri rectà applicatum, naturam suam malignam ostendere, multa docent; et exempla POTEAU et DUSSASSOIS allata, ulcera pessimi generis inter oppidanos apud Lugdunum originem duxisse, ex linteis adhibitis,

bitis, quæ ex nosocomio *Hôtel Dieu* dicto desumpta fuêre, dum hæc gangræna ibi sæviebat, planè demonstrârunt; et eodem tempore fœminæ quæ nosocomio famulantur, sæpè morbo correptæ fuêre, si ulla ulcuscula, præsertim in manibus, quippe frequentiùs ægrotantibus admoti habuerunt. Et Doctor Rollo malum latè in ægros diffusum, ex iis spongiis sine discrimine omnibus admotis, reperit. Trotter, in opere *Medicina Nautica*, hanc gangrænam contagio minimè grassari, probare aggressus est, etsi litteræ ex chirurgis in hac re maximè exercitatis, in eodem libro traditæ, contrarium suadent; hic auctor autem, abusui liquorum spirituosorum nimiùm tribuens, huic sententiæ argumentis firmissimis stabilitæ strenuè resistit, et malum ebrietati et intemperantiæ omninò ferè attribuit.

Moreau et Burdin morbum ex irritabilitate partis imminuta, oriri posuerunt: hæc autem opinio, vaga omninò est, et nil certi continet; effectum enim pro causa habuisse videntur.

Dussaussois virus ex ulcere, hâc gangrænâ correpto, ad mammam carcinomate laborantem adhibuit, sphacelum et deinde statum ulceris saniorem inducendi consilio: hoc autem non fieri potuit, donec mamma forcipe contusa fuerit; quo facto, res ad spem evenit.

His omnibus ritè perpensis, hanc gangrænam esse contagiosam manifestum est.

DIAGNOSIS.

Ulcera quæ cum hoc morbo confundi periclitantur, ad tres species relegari possunt; inter quas ulcus *ex scorbuto ortum* huic forsan maximè affine est, et cum eo, præsertim in navigatione, confundi potest. In ulcere autem scorbutico, si ad habitum ægrotantis, ad languorem insolitum, pulsum debilem, artus rigescentes, et præsertim ad speciem quam ulcus exhibet, respiciamus, diagnosis minimè difficilis erit. Ulcus scorbuticum, ut Doctor

Lind

Lind describit, pus bonum nequaquam effundit; et hoc huic gangrænæ cognatum est, in priori materia tenuis, fœtida, et sanguine commixta effluit, quæ tandem quasi coacta super ulceris superficiem incumbit, vix detergenda; pars infrà mollis et spongiosa est, et hæc coagula subinde renovata, stimulantibus adhibitis non removeri possunt; margines carne lividâ et molli intumescunt, et, morbo in pejus ruente, fungus cruentus excrescit, quem nautæ *bullocks liver* appellant, cui elixo satis similis est; hi tùmores, noctis unius spatio, ad molem abnormem sæpè accrescunt; et, ut Lind habet, " they continue for a long " time without tainting the bone, the patient " is not usually feverish, and is free from " headach." In gangræna autem nosocomiali, febris sæpè gravis urget, ulcus potiùs depressum quàm tumidum est, et multò magis dolet.

Ulcus phagedænicum pro hoc morbo, primo aspectu, assumi potest: Materiâ autem sordidâ minùs profundè obducitur; non tam citò

ad

ad musculos protenditur; humor minùs copiosè effunditur; pyrexiæ signa non ita urgent, neque inflammatio tam latè patet, nec speciem erysipelatodem marginum exhibet, quæ sæpissimè in gangræna nosocomiali conspiciuntur.

Hic morbus ex *gangræna communi*, quæ partibus mollioribus læsis supervenit, ex signis prægressis maximè secernitur.

PROGNOSIS.

In judicio de eventu hujus mali ferendo, ad statum gangrænæ præsertim respiciendum est; quò enim amplior ejus superficies, quò altiùs inter musculos descendit, et quò propiùs est arteriis majoribus, eò prognosis magis infida erit. Ex gradu febris quoque prognosis magna ex parte pendebit: si hæc levis fuerit, et brevi perstiterit, rem benè esse cessuram concludere liceat; si autem febris recrudescat, dum ulcus speciem malè sanam exhibet,

hibet, ne morbus exitum infelicem habeat, timendum est, et præsertim si æger aëri contaminato adhuc objectus fuerit: si attentio debita ad causam morbi excitantem removendam, munditie, et aërem probè renovando, adhibita fuerit, et præprimis si æger ex aliis eo correptis omninò sejunctus fuerit, remediis opportunè in auxilium admotis, finis morbi felicioris eò major spes erit.

MEDENDI RATIO.

In hoc morbo vim febris compescere, et mutationem in ulcere saniorem inducere, consilium est.

Si ulcus hujus mali indicia primùm ostenderit, remedia aptanda sunt, et quidam *sanguinem* ex marginibus partis gangrænosæ, hirudinibus vel cucurbitinis, *detrahere* præcipiunt; et si nulla febris urgeat, hoc forsan proderit. Quoniam autem in omni ferè hujus morbi exemplo, signa adsunt quæ totum corpus

corpus affici demonstrant, et ulcus pro gradu febris plerumque faciem mutat, huic occurrere necesse erit. Febris ad *typhum* ferè vergit, et cùm *affusio frigida* in typho communi hujus regionis cum felicissimo eventu usurpata fuit, eam quoque in hoc morbo prodesse verisimile est. Medici autem ad hoc remedium in gangræna nosocomiali non adhuc confugerunt, etsi forsan non sine beneficio adhiberi potest. Si unquam ad hoc decurritur, regulæ quæ a Doctore CURRIE celeberrimo, accuratissimè traditæ fuêre, servandæ sunt*. In quibusdam casibus omnia pyrexiæ signa *emetico*, utprimùm nausea et dolor capitis supervenerint, adhibito, paucis horis cedunt, sudore liberè manante. Si autem his morbus non solvitur, cùm prima inflammationis indicia remiserint, *vinum* et *opium* liberè præbenda sunt, et dolor admodum acutus et anxietas opium dosi solito ampliori exposcunt. Sunt qui *submuriatem hydrargyri* laudant; et ubi alvi purgatione opus est, optimè

* Aud. Prælect. Dom. THOMSON, Chir. Profess.

timè convenit. *Cinchona*, quæ tantis viribus in aliis gangrænæ exemplis pollet, in initio hujus rarò adhiberi potest, propter nauseam quâ tunc ferè comitatur; post autem turbam ventriculi sopitam, cum beneficio uti potest. Etsi multi medici, hoc morbo versati, hoc remedium sæpè nocere strenuè contendunt, et chirurgi Gallici huic opinioni maximè addicti sunt; nimis citò autem ad eam forsan confugerint. Quando adhibenda est cinchona, cum vino, cerevisia (Anglicè *Porter*,) vel acido sulphurico, vel nitrico, diluto, optimè conjungi poteſt. Alia remedia in typho usurpata, in hoc quoque morbo commendata fuêre: hujusmodi sunt camphora, diaphoretica, &c. Dussaussois *supertartritem potassæ*, per totum mali decursum, laudibus effert; quomodo autem valere potest, nisi vi refrigerante vel alvum subducendo, non satìs video, et periculum est ne diarrhœam, hoc morbo implicitis, inimicissimam induceret.

Si remedia jam dicta peritè adhibita fuêre, res plerumque profperè eveniet. Observandum

dum autem est, opium incautè in morbi initio concessum, signa sæpè exasperare; in provectioribus tamen ejus stadiis, remedium sæpè præstantissimum est.

Omnibus quæ ad corpus universum spectant jam perpensis, de iis topicis quæ sunt admovenda dicendum restat. Chirurgi Gallici contagium, in multis exemplis, ulceri rectè admotum fuisse, jurè forsan opinati, ad superficiem ejus, et partes vicinas inflammatione correptas, cauterio delendas semet accinxerunt. Cùm usus ferri candentis apud hodiernos omninò obsolevit, alia sunt utenda: hoc consilio, nitras argenti, potassa, potassa cum calce, et oxidum hydrargyri rubrum per acidum nitricum, in usu sunt. Hoc ultimum medicamentum a Doctore Rollo maximè laudatur; qui id decomponi, et cum veneno conjungi, quò hoc iners evadit, persuasum habet: Ad hoc quoque perficiendum, acidum nitricum, vel oxy-muriaticum, ulceribus vitiatis adhibenda jubet. Etsi hisce chemicis rationibus assensionem cohibeamus, hæc, quippe vi stimulante

mulante et escharoticâ pollentia haud parùm nonnunquam valuisse probabile est; periculum autem est, ne in primo morbi ſtadio admota, inflammationem adaugeant. Omnes medici qui de hoc morbo scripserunt cataplasmata et fomenta minimè esse usurpanda uno ore profitentur. Chirurgus navalis vaporem aquæ ad gradum centesimum FAHR. calefactæ, ope machinæ de industria fabricatæ, per unam alteramve horam quotidie admotum, optimos effectus edidisse affirmat *. Cùm autem nulla exempla traduntur in quibus auxilium attulit, quid boni ex eo sperandum est non statuere liceat. Succus gastricus ex animalibus graminivoris ulceribus admotus fuit, quæ, etsi *scorbutica* appellata fuêre, medico qui primùm ex chirurgis Anglicis hoc expertus est, ea de quibus nunc sermo est maximè referre videntur †. Linteum, tincturâ opii vel solutione ejus aquosâ madefactum,

* Vid. "Med. et Phys. Journal for Dec. 1804."

† Vid. Medicina Nautica, vol. ii. p. 223.

adhibitum est, et nonnunquam prodesse dicitur; partis enim affectæ sensum obtundere, et dolorem levare, videtur. In Nosocomio Regio Edinensi ad unguenta calida, ex terebinthina confecta, sæpissimè decurritur; et dicitur cum maximo fructu usurpari. Sed memoriâ semper tenendum est, omnia hæc remedia parùm valere, nisi æger ex aliis morbo laborantibus priùs sejunctus fuerit, et in aëre purissimo ponitur.

PROPHYLAXIS.

Ne sani in hunc morbum incidant, legibus nuper tam benè definitis, quibus morbos contagiosos arcere possumus, sedulò obtemperare necesse erit. Imprimis, sanos ex iis labe correptis segregando, morbo optimè occurritur; et cavendum est ne ullis panniculis vel vestibus contagium ex uno ad alterum deferatur: hoc, medici in Nosocomio *Hôtel Dieu* dicto, Lugduni, satis caverant, qui, nulla lintea in iis lo-

cis

cis esse paranda ubi morbus sese ostenderit, præcipere solent.

In nullo alio morbo quàm in gangræna nosocomiali effectus aëris puri probè renovati magis conspicui sunt; et exempla chirurgis Gallicis narrantur, in quibus ægri in ipso limine mortis, ad locum moribundis destinatum, "*salle des agonisans*" dictum, delati fuêre, et ibi mirificè convaluerunt.

Summa mundities semper servanda est, et ægri, hoc consilio, sæpiùs in balneum descendere debent. Quibus modis optimè cavetur ne morbi contagiosi latè sese diffundant, ex opera quam Johnstone, Smyth, et Morveau, haud inauspicatò huc collocârunt, satìs innotescit. *Gas acidum oxy-muriaticum* et *nitrosum*, in contagio delendo, maximis viribus pollere, omnes consentiunt; etsi enim rationem modi quo hoc perficiunt reddere non possumus, ea autem maximè valere ex multis patet. Cùm enim odorem peculiarem et ingratum, quo atmosphæra contagiosa ferè sentitur, hi vapores acidi brevi plerumque destruunt,

materiam

materiam contagiosam his conjunctam vim nocivam forsan deponere, colligere fas est; odore enim rei cujusvis mutato, mutationem quoque in dotibus fieri haud negandum est.

